

IDIRPHLÉ SÓISIALTA

Is gné bhunúsach den mhúnla sóisialta Eorpach é an t-idirphlé sóisialta. Cuireann sé ar chumas na gcomhpháirtithe sóisialta (ionadaithe ón mbainistíocht agus ón lucht saothair) rannchuidiú go gníomhach, lena n-áirítear trí chomhaontuithe, le beartas sóisialta agus fostaíochta Eorpach a dhearadh.

BUNÚS DLÍ

Airteagail 151-156 den [Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh](#) (CFAE).

CUSPÓIRÍ

Faoi Airteagal 151 CFAE, aithnítear cur chun cinn an idirphlé shóisialta idir lucht bainistíochta agus lucht saothair mar chuspóir comhchoiteann ag AE agus na Ballstáit. An aidhm atá leis an idirphlé sóisialta ná feabhas a chur ar rialachas Eorpach trí na comhpháirtithe sóisialta a bheith rannpháirteach sa chinnteoireacht agus sa chur chun feidhme.

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Idirphlé sóisialta (dépháirteach) a fhorbairt ar leibhéal AE.

De réir Chonradh na Róimhe 1957, ceann de na cúraimí atá ar an gCoimisiún ná dlúthchomhar idir na Ballstáit a chur chun cinn maidir leis an gceart chun dul i gcomhlachas agus an ceart chun cómhargála idir fostóirí agus oibrithe. Thóg sé roinnt mhaith blianta, áfach, an fhoráil sin a chur chun feidhme.

Bhí próiseas idirphlé sóisialta Val Duchesse, a cuireadh ar bun in 1985 ar thionscnamh Jacques Delors, Uachtarán an Choimisiúin, dírithe ar na comhpháirtithe sóisialta, a raibh ionadaíocht á déanamh ar a son ag Cónaidhm Eorpach na gCeardchumann (CEC), Cónaidhm na nGnóthas Eorpach agus Lárionad Eorpach na bhFostóirí agus na bhFiontar a sholáthraíonn Seirbhísí Poiblí, a dhéanamh rannpháirteach i bpróiseas an mhargaidh inmheánaigh. Tháinig roinnt comhráiteas ar an bhfostaíocht, ar an oideachas, ar an oiliúint agus ar shaincheisteanna sóisialta eile as an bpróiseas sin.

In 1986, leis an [Ionstraim Eorpach Aonair](#) (Airteagal 118b) cruthaíodh bunús dlí chun 'idirphlé sóisialta ar fud an Chomhphobail' a fhorbairt agus thosaigh idirphlé sóisialta Eorpach a theacht i gcruth, ar dtús le bunú coiste stiúrtha, a ndearnadh an Coiste um Idirphlé Sóisialta in 1992 de — an príomhfhoram don idirphlé sóisialta dépháirteach ar an leibhéal Eorpach. Tagann an Coiste um Idirphlé Sóisialta le chéile trí nó ceithre huair in aghaidh na bliana.

In 1991, ghlac Cónaidhm na nGnóthas Eorpach, Cónaidhm Eorpach na gCeardchumann, agus Lárionad Eorpach na bhFostóirí agus na bhFiontar a sholáthraíonn Seirbhísí Poiblí comhaontú comhpháirteach ag iarraidh comhairliúchán éigeantach leis na comhpháirtithe sóisialta maidir le reachtaíocht i réimse na ngnóthaí sóisialta agus maidir le féidearthacht a bheith ag na comhpháirtithe sóisialta dul i mbun caibidlíochta maidir le comhaontuithe creata ar leibhéal an Chomhphobail. Aithníodh an t-iarraidh sin sa Chomhaontú maidir le Beartas Sóisialta atá i gceangal le Prótacal Maastricht maidir le Beartas Sóisialta, inar foráladh do ról a aithníodh sa bhunreacht do na comhpháirtithe sóisialta i bpróiseas reachtach an chomhphobail. Ar an leibhéal náisiúnta, tugadh an deis do na comhpháirtithe sóisialta treoracha a chur chun feidhme trí bhíthin comhaontú comhchoiteann.

Ionchorpraíodh an Comhaontú maidir le Beartas Sóisialta i [gConradh Amstardam](#) (1997) agus bunaíodh faoi dheireadh creat aonair maidir le hidirphlé sóisialta in AE. Ar na torthaí trasteionscail a bhí ar an bpróiseas sin bhí na comhaontuithe creata maidir le saoire do thuismitheoirí (1995), maidir le hobair pháirtaimseartha (1997) agus maidir le hobair téarma shocraithe (1999), a cuireadh chun feidhme le treoracha ón gComhairle.

Le [Conradh Liospóin](#) (2009) leagadh béim bhreise ar ról na gcomhpháirtithe sóisialta (Airteagal 152 CFAE), agus cuireadh i bhfáth an gá a bhí ann an t-idirphlé a éascú, agus neamhspleáchas agus éagsúlacht na gcomhpháirtithe sóisialta á n-urramú i rith an ama.

Luigh géarchéim eacnamaíoch agus airgeadais 2008 ar an idirphlé sóisialta, áfach, agus ag an am céanna, rinne a dhílárú, meath ar chlúdach margála, agus idirghábháil stáit maidir le beartas pá é a lagú. Sa chomhthéacs sin, agus i bhfianaise gurbh iad na Ballstáit sin a bhfuil an chomhpháirtíocht shóisialta is láidre iontu a fuair bua ar an ngéarchéim, d'fhógair an tUasal Juncker, Uachtarán an Choimisiúin, 'tús nua don idirphlé sóisialta' ag comhdháil ardleibhéil i Márta 2015. I mí an Mheithimh 2016, shínigh na comhpháirtithe sóisialta, an Coimisiún agus Uachtaránacht Chomhairle an Aontais Eorpaigh comhaontú ceathrúil inar athdhearbhaíodh feidhm bhunúsach an idirphlé shóisialta i bpróiseas ceaptha beartas an Aontais, lena n-áirítear sa Seimeastar Eorpach. Ag an gCruinniú Mullaigh Sóisialta do Phoist Chóra agus d'Fhás a tionóladh in Göteborg i mí na Samhna 2017, d'fhógair an Pharlaimint, an Chomhairle agus an Coimisiún [Colún Eorpach na gCeart Sóisialta](#) (CECS). Déantar foráil leis, *inter alia*, don neamhspleáchas agus do cheart chun comhghníomhaíochta na gcomhpháirtithe sóisialta a urramú agus aithnítear leis a gceart chun bheith rannpháirteach i ndearadh agus i gcur chun feidhme bearta fostaíochta agus sóisialta, lena n-áirítear trí chomhaontuithe comhchoiteanna. Is suntasach é an tionscnamh reachtach is déanaí faoi CECS, an [togra ón gCoimisiún le haghaidh treoir maidir le híosphá leordhóthanach in AE](#) (COM(2020)0682), sa mhéid is go neartaíonn sé an úsáid a bhaintear as an gcómhargáil i socrú pá agus go gcuireann sé de cheangal ar na Ballstáit a bhfuil níos lú ná 70% de chlúdach cómhargála acu plean gníomhaíochta a bhunú chun an chómhargáil a chur chun cinn.

B. A bhfuil bainte amach ag an idirphlé sóisialta ar leibhéal AE.

De réir Airteagal 154 CFAE, ní mór don Choimisiún dul i mbun comhairle leis na comhpháirtithe sóisialta sula ndéanfaidh sé aon gníomh i réimse an bheartais

shóisialta. Ansin is féidir leis na comhpháirtithe sóisialta roghnú dul i mbun caibidlíochta eatarthu féin chun teacht ar chomhaontú. Beidh naoi mí acu chun caibidlíocht a dhéanamh agus ina dhiaidh sin féadfaidh siad:

1. Comhaontú a chur i gcrích agus a iarraidh go comhpháirteach ar an gCoimisiún cinneadh cur chun feidhme a mholadh, nó
2. Comhaontú a chur i gcrích agus a chur chun feidhme iad féin, i gcomhréir lena nósanna imeachta agus cleachtais shonracha féin agus le nósanna imeachta na mBallstát (comhaontuithe ‘deonacha’ nó, tráth is déanaí ná sin, comhaontuithe ‘neamhspleácha’), nó
3. A chinneadh nach bhfuil siad in ann teacht ar chomhaontú, agus sa chás sin fillfidh an Coimisiún ar obair ar an togra i dtrácht.

Le hAirteagal 153 CFAE tugtar an fhéidearthacht freisin do na Ballstáit a chur de chúram ar na comhpháirtithe sóisialta cur chun feidhme a dhéanamh ar chinneadh ón gComhairle maidir le comhaontú comhchoiteann arna shíniú ar an leibhéal Eorpach.

Ó 1998, tar éis [Chinneadh 98/500/CE ón gCoimisiún](#) an 20 Bealtaine 1998, rinneadh dianfhorbairt freisin ar idirphlé sóisialta earnaála. Cruthaíodh roinnt coistí sna príomhréimsí eacnamaíocha agus bhain siad torthaí luachmhara amach. Trí bhíthin cinní ón gComhairle cuireadh i gcrích agus cuireadh chun feidhme trí chomhaontú Eorpacha maidir le heagrú ama oibre do mharaithe (1998), maidir le heagrú ama oibre d’oibríthe taistil san eitlíocht shibhialta (2000) agus maidir le gnéithe sonracha de choinníollacha oibre oibríthe taistil i seirbhísí trasteorann idir-inoibrítheacha san earnáil iarnróid (2005). Ba é an [Comhaontú maidir le Sláinte Oibríthe a Chosaint trí Dhea-Láimhseáil agus Dea-Úsáid Silice Criostalta agus Táirgí ina bhfuil sí](#), a síníodh in Aibreán 2006, an chéad chomhaontú ilearnaála. Tháinig comhaontuithe ilearnaála eile ina dhiaidh sin agus cuireadh chun feidhme trí bhíthin treoracha ón gComhairle iad: comhaontú maidir le gnéithe áirithe a bhaineann le heagrú ama oibre in earnáil iompair na n-uiscebhealaí intíre ([Treoir 2014/112/AE ón gComhairle](#)); comhaontú maidir le hoibríthe sláinte a chosaint ar ghortuithe agus ionfhabhtuithe ó earraí géara leighis ([Treoir 2010/32/AE ón gComhairle](#)); comhaontú in earnáil an iascaigh mhara ([Treoir 2017/159 ón gComhairle](#)); agus comhaontú idir na comhpháirtithe sóisialta in earnáil an mhuiroiompair ([Treoir \(AE\) 2018/131/ ón gComhairle](#)).

Maidir le comhaontuithe eile, áfach, chinn an Coimisiún gan cinneadh ón gComhairle a mholadh.

I mí Aibreáin 2012, chuir na comhpháirtithe sóisialta in earnáil na gruagaireachta comhaontú i gcrích i ndáil le treoir maidir le sláinte agus sábháilteacht do ghruagairí agus d’iarr siad cinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle. Chuir roinnt Ballstát ina choinne sin, áfach. I Meitheamh 2016, síníodh in earnáil na gruagaireachta Creat-Chomhaontú Eorpach nua maidir le sláinte agus sábháilteacht ag an obair, agus arís d’iarr siad cur chun feidhme trí bhíthin cinneadh ón gComhairle. Ag tagairt don Chlár Oibre um Rialáil Níos Fearr, chinn an Coimisiún measúnú iarmharta comhréireach a chur i gcrích sula molfaí cinneadh cur chun feidhme ón gComhairle. I litir oscailte chuig an Uachtarán Juncker, rinne na comhpháirtithe sóisialta agóid faoi úsáid an phróisis um measúnú tionchair mar údar gan an comhaontú a chur ar aghaidh chuig an gComhairle. Go luath sa bhliain 2018, chuir an Coimisiún in iúl do na comhpháirtithe

sóisialta nach molfadh sé togra ón gComhairle agus ina áit sin, go raibh sé i gceist aige tacú le cur chun feidhme neamhspleách an chomhaontaithe trí phlean gníomhaíochta. D'aontaigh na comhpháirtithe sóisialta ach choimeád siad an ceart acu féin chun cinneadh ón gComhairle a iarraidh lá is faide anonn mura mbeadh na torthaí sásúil. I mí na Nollag 2019, tháinig na comhpháirtithe sóisialta gruagaireachta agus an Coimisiún ar chomhaontú maidir le sraith gníomhaíochtaí a comhaontaíodh go comhpháirteach chun tacú le cur chun feidhme neamhspleách an chomhaontaithe.

An 5 Márta 2018, rinne an Coimisiún comhpháirtithe sóisialta an rialtais lárnaigh a chur ar an eolas nach ndéanadh sé a gcomhaontú ó 2015 maidir le cearta faisnéise agus comhairliúcháin a mholadh don Chomhairle lena chur chun feidhme mar threoir (2.3.6). Tar éis caingean dlí ó EPSU (Cónaidhm Eorpach na gCeardchumann Seirbhíse Poiblí), rialaigh Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh ar an 24 Deireadh Fómhair 2019 go raibh sé de cheart ag an gCoimisiún, de bhua a chirt tionscnaimh, cinneadh a dhéanamh maidir le comhaontuithe comhpháirtíochta sóisialta a dhéanamh ceangailteach go dlíthiúil i ngach Ballstát de AE. Tá achomharc á dhéanamh ag EPSU faoi láthair ar an rialú sin.

I gcomhréir leis an dara rogha a liostaítear thuas, is é an comhaontú maidir le teilea-obair (2002) an chéad chomhaontú a cuireadh chun feidhme mar 'chomhaontú neamhspleách'. Tháinig comhaontuithe uathrialacha eile ina dhiaidh i dtaca leis na nithe seo a leanas: strus a bhaineann leis an obair, ceadúnas Eorpach do thiománaithe a bhíonn i mbun seirbhís trasteorann idir-inoibritheacha (2004 araon), ciapadh nó foréigean ag an obair (2007), margaí saothair cuimsitheacha (2010), agus aosú gníomhach agus cur chuige idirghlúine (2017).

I roinnt cásanna, níor éirigh leis na comhpháirtithe sóisialta teacht ar chomhaontú. Theip ar an gcaibidlíocht i dtaca le comhaontú creata faoi obair ó ghníomhaireacht oibrithe sealadacha i mí na Bealtaine 2001, mar shampla. Dá bhrí sin, i Márta 2002, mhol an Coimisiún treoir bunaithe ar an gcomhdhearcadh a bhí ann idir na comhpháirtithe sóisialta agus in 2008 glacadh an Treoir maidir le hObair ó Ghníomhaireacht Oibrithe Sealadacha ([Treoir 2008/104/CE](#)). Ar an gcaoi chéanna, tar éis do na comhpháirtithe sóisialta a chur in iúl nach raibh siad toilteanach dul i mbun caibidlíochta, mhol an Coimisiún athbhreithniú ar an Treoir maidir le heagrú Ama Oibre ([Treoir 2003/88/CE](#)) in 2004. Theip ar an bParlaimint, an Coimisiún agus an Chomhairle teacht ar chomhaontú in 2009, agus i mí na Nollag 2012 theip freisin ar phróiseas caibidlíochta, a mhair ar feadh bliana, idir na comhpháirtithe sóisialta Eorpacha de dheasca difríochtaí móra faoin dóigh le freastal ar am ar ghlaodhualgas. In 2013, chuir an Coimisiún tús arís ar an bpróiseas athbhreithnithe agus measúnaithe tionchair, le comhairliúchán poiblí in 2015, agus tuarascáil ar an gcur chun feidhme in 2017, chomh maith le [teachtaireacht léiriúcháin](#). Cuireadh roinnt gnéithe a bhaineann le ham oibre san áireamh i ngníomhartha eile dlí ó shin, amhail an Treoir maidir le Cothromaíocht Oibre is Saoil, an Treoir maidir le Dálaí Oibre atá Trédhearcach Intuartha agus an Rialachán leasaithe maidir le hUastréimhsí Tiomána.

C. Idirphlé sóisialta tríthaobhach

Ó thús na lánpháirtíochta san Eoraip, measadh go raibh sé tábhachtach páirtithe leasmhara eacnamaíocha agus sóisialta a bheith páirteach i reachtaíocht an

Chomhphobail a tharraingt suas. Is léiriú ar an méid sin iad an Coiste Comhairleach do Ghual agus Cruach agus Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa. Tá roinnt coistí comhairleacha ann ó na 1960idí a chuidíonn leis an gCoimisiún. Ó 1970 go 2003, bhí an Buanchoiste ar Fhostaíocht ar cheann de na príomhfóiraim maidir le hidirphlé sóisialta triarach ar an leibhéal Eorpach. Cuireadh Cruinniú Mullaigh Sóisialta Tríthaobhach ar mhaithe leis an bhFás agus leis an bhFostaíocht in ionad an bhuanchoiste in 2003. Tagann ionadaithe ardleibhéil ó Uachtaránacht reatha Chomhairle AE, an dá Uachtaránacht a bheidh le teacht ina diaidh, an Coimisiún agus na comhpháirtithe sóisialta le chéile ag an gCruinniú Mullaigh chun an comhairliúchán leantach a éascú. Tagann sé le chéile dhá uair sa bhliain ar a laghad, roimh chruinniú mullaigh an Earraigh agus an Fhómhair den Chomhairle Eorpach.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Is é dearcadh na Parlaiminte gur gné bhunriachtanach é an t-idirphlé sóisialta i dtraidisiúin na mBallstát. Is minic cuireadh á chur ag an gCoiste um Fhostaíocht agus um Ghnóthaí Sóisialta de chuid na Parlaiminte ar na comhpháirtithe sóisialta ar leibhéal AE chun a dtuairimí a chur i láthair. Chomh maith leis sin, is minic a mheabhraigh sí don Choimisiún an gá atá le beartas tionsclaíoch AE comhleanúnach, ar cheart go mbeadh ról lárnach ag na comhpháirtithe sóisialta ann. Tugadh isteach le Conradh Liospóin an ceart go gcuirfí an Pharlaimint ar an eolas faoi chur chun feidhme comhaontaithe comhchoiteanna arna gcur i gcrích ar leibhéal an Aontais (Airteagal 155 CFAE) agus go gcuirfí ar an eolas í faoi thionscnaimh an Choimisiúin chun comhar a chothú idir na Ballstáit (Airteagal 156 CFAE), lena n-áirítear i gcúrsaí a bhaineann leis an gceart chun dul i gcomhlachas, agus chun cómhargála.

I lár na géarchéime eacnamaíche, chuir an Pharlaimint in iúl i [rún uaithi an 6 Iúil 2010 maidir le conarthaí neamhchoitianta, bealaí daingnithe gairmiúla, solúbthacht agus cineálacha nua idirphlé sóisialta](#) go bhfuil idirphlé sóisialta ríthábhachtach chun na spriocanna fostaíochta i Straitéis Eoraip 2020 a bhaint amach. I mí Eanáir 2012, leag an Pharlaimint béim ar an mbac a chuirfeadh na moltaí, a thug tosaíocht don chomhdhlúthú fioscach, sa Suirbhé Bliantúil Fáis, ní ar chruthú fostaíochta agus ar leas sóisialach amháin, ach ar an idirphlé sóisialta freisin. Sa [rún ón bParlaimint an 13 Márta 2014 maidir le gnéithe fostaíochta agus sóisialta de ról agus d'oibríochtaí an Troika](#) agus i [rún eile uaithi an 15 Feabhra 2017 maidir le rialachas an mhargaidh aonair laistigh de Sheimeastar Eorpach 2017](#), iarradh go ndéanfaí neartú ar ról na gcomhpháirtithe sóisialta i bpróiseas an rialachais eacnamaíoch nua.

Sa chaoi chéanna, sa [rún uaithi an 19 Aibreán 2018 maidir leis an togra le haghaidh cinneadh ón gComhairle i dtaca le treoirleáir do bheartais fostaíochta na mBallstát](#), d'iarr an Pharlaimint ar an gCoimisiún agus na Ballstáit cur leis an tacaíocht nithiúil don idirphlé dílis, agus gan fanacht i muinín an chomhairliúcháin amháin. An 16 Aibreán 2019, ina [rún i dtaca le treoir nua maidir le dálaí oibre atá trédhearcach intuartha](#) agus a [rún i dtaca le togra maidir le hÚdarás Eorpach um Shaothar a bhunú](#), d'athdhearbhaigh an Pharlaimint gur cheart urraim a thabhairt i gcónaí do neamhspleáchas na gcomhpháirtithe sóisialta, dá n-acmhainneacht gníomhú mar ionadaithe oibrithe agus fostóirí agus don éagsúlacht sna córais náisiúnta maidir le caidreamh tionsclaíoch.

Ó thosaigh géarchéim COVID-19, chuir an Pharlaimint béim ar an ngá atá le hidirphlé cuí sóisialta ar gach leibhéal chun Plean Téarnaimh AE a chur chun feidhme go rathúil ([rún an 22 Deireadh Fómhair 2020 maidir le beartais fostaíochta agus shóisialta an limistéir euro do 2020](#)). Cuireadh in iúl sa rún gur príomhionstraimí iad an t-idirphlé sóisialta agus an chómhargáil d'fhostóirí agus do cheardchumainn chun pá cothrom agus dálaí oibre cothroma a bhunú, agus go gcuireann córais chómhargála láidre le hathléimneacht na mBallstát le linn géarchéim eacnamaíoch. D'iarr an Pharlaimint arís agus arís eile ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit tacú le fothú acmhainní na gcomhpháirtithe sóisialta agus a áirithiú go mbeidh na comhpháirtithe sóisialta rannpháirteach go hiomlán i gceapadh beartas, lena n-áirítear an Seimeastar Eorpach, agus go n-urramófar comhaontuithe comhchoiteanna sa soláthar poiblí.

[Aoife Kennedy / Zahra Boudalaoui-Buresi](#)
11/2020

